

Komentarji

Prvi maj

Prvi maj je dan, ki ga je Hitler izbral lanske leto je dva meseca prej s svojo polastil vlade v Nemčiji — onečatenje mednarodnega delaškega praznika, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave.

To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

Prvi maj oblikovan praznik, ki ga je spreminil v praznik fašistične proslave. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos. To se ponovi tudi letos.

PRVI MAJ

Danes je veliki praznik žuljavih pesti, blede dece, bednih mater in vseh, ki so padli in še padejo za nove dni...

Danes je dan razdedenih in v prah teptanih — dan v bedi rojenih in v bedo poganih...

Veliki dan bajt, barak in črnih predmetij. Dan sile, ki vse ustvarja in more vse izvesti!

Anna P. Krasna.

Pozdravljen Prvi maj!

Delavci, organizirani internacionalno, ki so pred petinštiridesetimi leti postavili Prvi maj za svoj mednarodni praznik, vsakakor niso nikdar računali z današnjim paradoksnim svetovnim položajem.

V Rusiji, kjer se pod carji delavsko gibanje ni smelo niti pokazati na svetlo, je danes Prvi maj — državni praznik, obvezen za delavce in milijoni prisostvujejo največjim manifestacijam.

Na drugi strani je v deželah, ki so bile takrat kolikor toliko liberalne in delavskemu gibanju dostopne — v Italiji, Avstriji itd. — praznovanje Prvega maja prepovedano in v Nemčiji, ki je bila rojstna domovina modernega delavskega gibanja, je Hitlerjev režim spremenil Prvi maj v ogabno karikaturu za svobodno delavstvo.

Vsa Evropa zunaj Rusije se začasno pokriva s črno meglo reakcije; edino v Franciji, na Angleškem in v šandinavskih deželah še delavci nekoliko diha.

Reakcija je posledica razpadanja evropskega kapitalizma. Svetovna vojna je zadala evropskemu kapitalizmu tak udarec, ki ga nikdar ne preboli in zdaj besno otepa na vse načine okoli sebe. To otepanje povzroča otekle fašizma vseh vrst. Evropski svet stoji na glavi. Koliko časa bo tako stal, ne vemo; vse je odvisno od vitalitete umirajočega kapitalizma. Eno je gotovo: dolgo ne more tako stati!

V Ameriki je le malo bolje. Ameriški kapitalizem ni bil tako tepen kakor evropski, zato še nima otekline fašizma. Toda garancij ni nobenih! Tudi ameriški kapitalizem je bolan na smrt in to je vzrok, da nas že peto leto muči depresija in da se tradicionalna ameriška demokracija danes zviha v čudnih krčih.

Ameriški delavci bi se morali zavedati, da žive v dobi strašne negotovosti. Nihče ne ve, kaj pride jutri. Na žalost se večina še vedno ne zaveda tega; večina se zanaša na razne lažne Mojsene in čaka rešitve — od zunaj.

Tak je današnji paradoksn položaj. Zato pa je čim večja dolžnost manjšine delavcev v Ameriki, one manjšine, ki se zaveda pravega položaja in danes, na internacionalni praznik delavcev vsega sveta, čuti s svojimi trpečimi brati in somišljeniki v vseh deželah, da se postavi po robu ameriški reakciji. Vsaka zdrava manjšina je enkrat večina — in ta velika resnica mora vedno bolj žareti pred nami.

Priznava, da je proti nam fizično močna reakcija, vemo pa, da je moč kapitalistične reakcije le v ignoranci večine delavstva. Druge moči ta reakcija nima.

Na naši strani je pa pravica, delavska pravica, ki MORA ENKRAT ZMAGATI. V imenu te pravice mora zrasti manjšina v večino in MORA priti prava demokracija in prava svoboda za vse one, ki proizvajajo dobrine! Boj reakciji na vsej črti! — Živel Prvi maj, glasnik nove dobe! —

Mesec marec pokazal nekoliko izboljšanja

Mezdana izplačila so bila skoraj tri odstotke nad februarскими

Washington. — (FP) — V mesecu marcu je bilo v ameriških industrijah nekoliko več dela kot v februarju, ni pa bilo posebne spremembe v številu zaposlenih delavcev. Več delovnih ur je prineslo tudi nekoliko izboljšanja plačil. Izplačane mezde so v marcu narasle 2.9% nad februarскими izplačili, kar delavska tajnica Frances Perkins pripisuje zgolj daljšemu delovniku upošlenih delavcev.

O kakem visokem zaslužku pa še vedno ni govora. V tekstilni industriji so se mezdana izplačila na primer zvišala 2.1%, povprečni tedenski zaslužek je znašal pa le \$13.28. V jeklarski industriji so se mezdana izplačila dvignila 8.8% in dosegla povprečno tedensko plačo \$20.26. V čevljarški industriji je bil povprečni zaslužek \$18.85. Od 90 tovarniških skupin je 62 grup poročalo o zvišanju plačila na delavca. Do tega izboljšanja mezdnih izplačil je poleg jeklarske in avtne industrije največ pripomogla oblačila, ki ima v marcu in aprilu obilni sezona.

NAROČNIKOM

Jutri, 1. maja, imajo nameščenci v gl. uradu, pri publikacijah in v tiskarni SNPJ po pravilih jednote delopust in Prosveta zaradi tega ne izide.

TEKSTILNI DEL. ODBOR 'ODPRAVIL' STAVKE

Izbral je 4000 pritožb in "naredil mir v industriji"; o nizkih plačah molči in tudi o priganjstvu

Washington. — (FP) — Tekstilni baroni so lahko zadovoljni s svojim delavskim odborom, ki se v svojem poročilu baha, da je zadržal vse stavke v tekstilni industriji, odkar je prišel funkcijirati v začetku lanskega avgusta. Poravnal je 4000 pritožb in "odvrnil vse večje stavke".

V to industrijo, v kateri dela od 450,000 do 600,000 najslabše plačanih delavcev v deželi, se je nasmil mir — po zaslugi tekstilnega delavskega odbora, pravi poročilo. Vse drugače je bilo prej, "ko je bila industrija pozorišče večnih konfliktov in delavske nezadovoljnosti."

Večjih stavk res ni bilo, odkar je bil sprejet tekstilni pravilnik. Kjer je pa prišlo do "nevarne točke", je odbor izmaneviral delavce, ki so slabo organizirani oziroma je organizacija še mlada, delavci pa v pesteh podjetnikov.

O nizkih plačah, ki so v marcu znašale na teden povprečno \$13.28 ali 2.1% več kot v februarju, odbor molči. Prav tako tudi o velikem priganjstvu pri delu. Odbor bi se v šmislu priganjnika moral pečati tudi s tem problemom ter priganjstvo ustaviti na neki točki. Do zdaj ni storil še nobenega koraka.

Tekstilna unija je pred nekaj tedni vložila zahtevo za zvišanje minimalne tedenske plače na \$17 in zagrozila z generalno stavko, če ne pride do zvišanja plač.

Železničarji in magnetje so se pobotali

Deset odstotkov znižanja mezde bo povrnjenih v obrokih v enem letu

Washington, D. C. — Zastopniki železničarskih organizacij in železniških kraljev so naznačili 26. t. m., da so končali medeni spor z direktnim dogovorom, na podlagi katerega bo deset odstotkov znižanja mezde povrnjenih v obrokih do 1. aprila 1935. Prihodnjega 1. julija bo sedanja mezda zvišana za dva in pol odstotka, prihodnjega 1. januarja spet za dva in pol odstotka, 1. aprila 1935 pa za pet odstotkov.

Dogovor se tiče 800,000 železničarskih delavcev, ki so danes upošleni in možnost splošne stavke na ameriških železnicah je s tem odstranjena vsaj za eno leto.

Gornji pogoji poravnave so za železničarje boljši kakor oni, ki jih je priporočil predsednik Roosevelt. Predsednik je hotel da desetodstotna mezdana redukcija ostane za nedoločen čas, oziroma toliko časa, da železničarske družbe reorganizirajo svoj kapital in si znižajo dolge. Voditelji železničarskih unij so to Rooseveltovo priporočilo zavrgli in obrnili so se direktno na družbe glede nadaljnjih pogajanj.

Trockij ostane v Franciji

Pariz, 28. apr. — Leon Trockij bo moral ostati na Francoskem, ker ga nobena druga dežela ne mara. Francija ga pa ne more usiliti nikomur. Tako je izjavil neki višji policijski uradnik. Trockij se je preselil v neki drugi francoski kraj in tam ostane pod stalnim policijskim nadzorom.

Mussolini poveča italijansko armado

Rim, 29. apr. — Kralj Viktor Emanuel, ki je včeraj odprl Mussolinijev "parlament", je rekel med drugim, da Italija mora povečati svoje oborožene sile "v interesu miru".

Dollfuss zdaj upri-zori svojo glavno farso

Oživel bo mrtvi parlament za eno sejo, toda brez socialistov, da potrdi njegovo ustavo

Dunaj, 28. apr. — Dollfuss se je odločil, da "legalizira" svojo novo ustavo za stanovsko državo Avstrijo na ta način, da skliče mrtvi parlament k zasedanju v ponedeljek. Parlament bo zboroval le toliko časa — najbrž bo le ena seja — da odobri novo ustavo, nakar se (parlament) sam pokoplje.

Toda parlament se anide brez 72 socialističnih poslancev, ki so bili najmočnejša posamezna stranka v zbornici; ti poslanci so večinoma v zaporu. Ratifikacija nove ustave se izvrši brez njih. Ker bodo socialisti odsotni, bodo imeli večino Dollfussovi krščanski socialci, 69 po številu, ki lahko sprejmejo kar koli hočejo.

Dollfussova ustava je posnetek Mussolinijevga sistema v Italiji. Vsaka občina ima dva občinska sveta, ki imenujeta župana, župani volijo predsednika države in predsednik imenuje provinčne guvernerje, ti pa imenujejo distriktne podguvernerje, ki nadzorujejo občine in imenujejo člane občinskih svetov. Ljudstvo nima več enake in tajne volilne pravice.

Švedsko posojilo sovjetom se ni obneslo

Opozicija švedske agrarne stranke preprečila prvo dolgoročno posojilo. Sovjeti v stiskah

Moskva, 28. apr. — Prvo dolgoročno posojilo sovjetski Rusiji, ki ga je obljubila švedska vlada, je postalo flasko. Pogodba se je glasila, da Švedska pokloni sovetom sto milijonov kron direktnega kredita za nakup švedskega blaga in ta kredit bi sovjetska vlada zajamčila le z bondi, ki dozore v dobi pet do sedem let.

Vse bi bilo dobro, toda švedska agrarna stranka, ki podpira švedsko socialistično vlado, je pod pritiskom švedskih kapitalistov odrekla podporo vladi glede tega posojila. Če agrarci glasujejo proti vladi, ostanejo socialisti v manjšini in vlada mora pasti. To je vzrok, da bo švedska vlada morala opustiti posojilo sovetom po sedanjih pogojih. Posojilo se morda posreči, ako sovjeti revidirajo svoje pogoje, česar pa niso pripravljeni.

Sovjetska vlada je zdaj v stiskah pri izvajanju druge petletke. Švedska je prva dežela, ki je nudila Rusiji večji, dolgotrajni kredit za nakup obilice potrebne blaga; vse druge dežele, ki imajo kaj trga, zahtevajo del takojšnjega plačila v gotovini, preostanek pa kreditirajo le za kratko dobo.

Sovjeti so se veliko zanašali na Ameriko, toda Johnsonov zakon, ki je bil sprejet ta mesec, jim je zaprl tudi ta vrata. Ta zakon izključuje ameriške kredite vsem onim deželah, ki nočejo redno odplačevati svojih dolgov Združenim državam. Sovjetska vlada bo morda zdaj prisiljena resno misliti na poravnavo dolga prejšnje Kerenskijske vlade Združenim državam.

Spopad med nemškimi in avstrijskimi naciji

Monakovo, Bavarska, 28. apr. — Zadnje dni so se sprli in si skočili v las nemški in avstrijski naciji v Vilshofenu ob avstrijski meji. V boju je bil eden avstrijski nacijski ubit in 40 je bilo ranjenih. Okrog 250 avstrijskih hitlerjevcev, ki taborijo kot beguni na Bavarskem, je bilo udeleženih pri tej "bratski" aferi. Bavarski naciji so končno razorožili avstrijske. Nemške oblasti so hotele to nelepo afero zamolčati in so zaprle ter izgnale nekega angleškega poročevalca, ki je hotel zadevo preiskati.

CLEVELAND ŠE VEDNO PARALIZIRAN S STAVKANI

Avtotaksijski izvoščki glasujejo o stavki. Gasolinski delavci so zavrgli županovo "premirje". Položaj drugih stavk

Cleveland, O., 27. apr. — Clevelandu grozi nova stavka, stavka 1500 avtotaksijskih izvoščkov, ki bodo jutri (v soboto) glasovali, če se pridružijo velikemu stavkovnemu valu, ki je objel clevelandake industrije.

Da se izrečejo za stavko, je skoraj gotovo, ker je predsednik Yellow Cab družbe zavrgel njih zahtevo za priznanje unije in sklenitve kolektivne pogodbe. To je storil z jalovo izjavo, da unijo dominirajo delavci, ki so upošleni pri konkurenčnih družbah. Boljšega argumenta si ni mogel izmisliti.

Razvaževalci gasolina in delavci gasolinskih postaj so zavrgli županovo ponudbo za 10-dnevno premirje. Župan Davis je iztuhl načrt, po katerem naj bi se stavkarji vrnili na delo za deset dni vsaj pri 500 neodvisnih gasolinskih postajah, velike gasolinske družbe pa so pripravljene na pogajanje, če se delavci takoj vrnejo na delo.

Stavkarji so zavrgli obe poziciji. S stavko so pripravljene prenehati le pod pogojem, če so družbe pripravljene priznati unijo in ugoditi drugim zahtevam. Dokler se to ne zgodi, bodo ostale zaprte vse gasolinske postaje. Paralizirana je vsa avtna transportacija in gasolinska "kruha" je popolna.

Tudi pri Fisher Body je stavkovni položaj nespremenjen. Družba je v petek izjavila, da ne bo imela ničesar opraviti s stavkarji, dokler si delavci ne izvolijo svojih zastopnikov na principu najširše "demokracije" — brez vsakega "pritiska in nasilja od zunaj". Družba je kar čez noč postala ekspanzija najčistejša — demokracije, čeprav je poznana za največjega avtokrata med openšaparji. Delavci so ji odgovorili s še bolj intenzivnim piketiranjem. V teku je tudi akcija, da se clevelandskim stavkarjem pridružijo delavci pri vseh tovarnah Fisher Body, ki jih ima v drugih mestih.

Pri Chase Brass & Copper kompaniji je zadnje dni stopila v akcijo policija, ki je aretirala šest piketov, nakar se je piketna linija raztegnila tudi na policijsko postajo, kjer so zaprti aretirani stavkarji. Policija je trčila na bojovito razpoloženje stavkarjev, ko je skušala vrniti v tovarno nekaj skebov.

Stavkarji Cleveland Worsted Mills pa so dobili od delavskega odbora navodilo, naj se vrnejo na delo in pozabijo na višje plače in unijo, dokler ne pride čas za to. Na višje plače naj bi čakali, dokler ni spremenjen pravilnik te industrije, kar je odvisno izključno od podjetnikov in pa vlade. Tovarniške volitve naj bi se po odloku delavskega odbora vršile enkrat v avgustu. Sedanja stavka, ki je stodoletna v obeh tovarnah družbe, ki upošluje nad 4000 delavcev, se delavskemu odboru menda ne vidi — reprezentativna kolikor se tiče želje delavcev.

Ni pa izgledov, da se bodo delavci ravnali po tem stavkovnem odloku delavskega odbora. Organizator Cummings je rekel, da do tega odloka "nima nobenega respektu", ker ne stoni na dejstvih, katere je delavski odbor popolnoma ignoriral. Sličenega mnenja so tudi stavkarji. Za zdrobitev stavke se delavski odbor do zdaj še ni poslužil tako "diplomatične" metode kakor v tem slučaju.

čati in so zaprle ter izgnale nekega angleškega poročevalca, ki je hotel zadevo preiskati.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LITERNINA SLOVENSKE
NARODNE POKROBNOSTI
Organ of and published by the Slovene
National Benefit SocietyNaročnina: za Zdravstveno društvo (slovensko) v
Kaniado \$2.00 na leto, \$1.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cleveland
\$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za in-
tervencije \$0.50.Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$2.00 per year,
Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.Člani SDZ zahtevajo shod zara-
di poverbeCleveland. — Člani dveh ali
treh društev SDZ zahtevajo, da
se skliče "skupni shod članstva",
na katerem naj se razpravlja o
aferi poverbe, ki jo je zakrivil
bivši gl. tajnik Primož Kogoj.Afera je zelo razburila člane te
organizacije.

Avtna nesreča

Cleveland. — Gertrude Meglič
je zavozila avto v drevi ob cesti
in njeni dve prijateljici Ana in
Mary Jenc, ki sta se peljali z njo
na pokopališče, sta bili lahko
pobiti.

Nov grob v starem kraju

Chicago. — Jakob Gorjanc,
zastopnik parobrodne družbe Ko-
sulich, poroča Prosveti, da je dne
6. aprila umrla v Ljubljani nje-
gova žena Margareta, roj. Kon-
cilija, v starosti 54 let.

Delavski film v Springfieldu

Springfield, Ill. — Angleško
poslujoče društvo 567 SNPJ je
v zvezi z lokalno unijo filmskih
operatorjev izposlovalo, da je
tukajšnji teater Tivoli sprejel v
predvajanje film "The Strange
Case of Tom Mooney". Film so
začeli predvajati v nedeljo, 29.
aprila in nadaljevali ga bodo do
srede, 2. maja.

Se ena avtna nesreča

Chicago. — V bližnjem Argu
je zadnje dni avto ubil Karla A-
dama, ki je bival v Ameriki 30
let. Družine ni imel in stanoval
je pri Jalcovu.

Nov grob v Penni

Condensport, Pa. — Tu je u-
mrl Math Plut, star 45 let in do-
ma iz Ručetne vasi pri Črnom-
lju. V Ameriki je bil 26 let in
zapuša ženo, štiri otroke in bra-
ta.

Umrl v pisarni

So. Chicago. — Ralph Kompa-
re, znani slovenski odvetnik,
star 48 let, je bil zadnji petek
najden mrtev v odvetniški pisar-
ni na naslovu 9206 Commercial
ave., katero sta imela skupaj z
bratom Viljemom. Med delom ga
je zadela srčna kap. Pokojnik
ki zapuša družino, je bil rojen
tu.

Nov grob v Pueblu

Pueblo, Colo. — Po kratki bo-
lezni je umrl Anton Blatnik, do-
ma iz Marince vasi pri Ambrusu
na Dolenjskem. Bil je član SNP-
PJ in zapuša ženo, osem otrok
brata v Clevelandu in drugega v
starem kraju.

Ponesrečenec okrevl

Milwaukee, Wis. — Tom Vo-
denjak v W. Allisu, ki je pri
avtni nesreči pred tremi meseci
dobil težke poškodbe — zlomilo
mu je tudi desno nogo — je zdaj
že toliko okrevl, da lahko hodi
ob palici.

Adamičovo delo — največji uspeh

Chicago. Čikaška Tribune je
zadnji teden omenila, da je Gug-
genheimova nagrada, ki jo daje
Guggenheimova ustanova letno
obetajočim literatom, doslej do-
segla največji uspeh z Louisom
Adamičem. Adamič je s pomoč-
jo te nagrade obiskal svojo roj-
stno domovino Jugoslavijo in le-
tos je podaril ameriški čitatelji
publiki eno najpomembnejših
knjig o tej, doslej Američanom
neznani deželi.

Zavarovanje proti brezposelnosti

Washington, D. C. — Pred-
sednik Roosevelt je dejal v pe-
tek na sestanku s častnikarimi
poročevalci, da bo urgiral kon-
gres, naj se v tem zasedanju
sprejme Wagner-Lewisov zakon-
ski načrt za zavarovanje proti
brezposelnosti.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Stavke v Clevelandu

Cleveland, O. — Tukaj je iz-
bruhnilo več stavk pri različnih
kompanijah, največja pa je pri
Fisher Body Co., kjer izdelujejo
razne avtomobilске pritlikline in
material. Tovarna te družbe je
ena največjih v Clevelandu, kajti
kadar obratuje s polno paro
uposljuje od 9000 do 10,000 de-
lavcev, med temi do tisoč Slo-
vencev. Družba spada pod Ge-
neral Motors Co.Poročila se glase, da so delav-
ci dobro organizirani in uniji, ki
je včlanjena v Ameriški delav-
ski federaciji, toda Fisher Bo-
dy Co. ima tudi svojo unijo, v ka-
tere sili delavce potom pisem, ki
jih je poslala vsem. Ta pisma
so polna bluffa, zavajanja in
zbežavanja. Koliko kalinov je
vodstvo tovarne dobilo v svojo
unijo, ni znano.Stavka v tovarni omenjene
družbe je izbruhnila 23. aprila
ob 7. zjutraj in je stoodstotna.
Piketov okrog tovarne je skoro
preveč. Ponoči in podnevi je na
tisoče ljudi na straži pred peti
mi vhodi tovarne. Tudi policaj
stražijo tovarno, a so precej pri-
jazni napram piketom. Nekateri
jih še vzbodbujajo k vztrajnosti
ker tudi oni vedo, kako izkorišča
ta kompanija delavce. Več poli-
cajev je češke narodnosti.Stavkarji zahtevajo v prvi vr-
sti priznanje unije, primerno
zvišanje mezde in boljše delov-
ne pogoje. O teh zahtevah, zla-
sti pa o priznanju unije, noče
družba ničesar slišati. Ona ve
da ne bo imela absolutne besede
ako prizna unijo, zato se ta in
druge družbe boje unij kot hu-
dič križa.Delavci gasolinskih postaj in
razvaževalci gasolina so tudi za-
stavkali, toda neodvisne gasolin-
ske postaje niso prizadete. Dalje
je zastavkalo nad 800 delavcev
pri Chase Brass Co., pri Cleve-
land Worsted Mills pa stavkajo
delavci že pet tednov in vse kaže
da še ne bo konca. Tudi pri dru-
gih družbah se pripravljajo na
stavke in delavci čakajo le mig-
ljava in oklica. Med delavci pre-
vladuje nezadovoljnost in rezul-
tat so stavke proti izkoriščanju
in priganjastvu.V zadnjem času se veliko go-
vori o reorganiziranju slovenske
banke, North American Trust
Co. A. G. in drugi milo apelira-
jo na ljudi, naj podpišejo zado-
vne listine, obenem pa se jeze
ker ljudje ne prihajajo v tru-
mah v urad banke. Ljudje ne
dajo dosti na te apele, ker se jih
je v prošlosti preveč varalo in
imajo izkušnje. Kdor ima še de-
nar, ga lahko brez skrbi vloži v
poštni hranilnici, kjer je varen.
Nekateri so tako predrzni, da
groze s sodiščem tistim, ki so
proti reorganiziranju banke in
kritizirajo vodstvo. Tudi pred
polomom so strašili s prosekuci-
jami, toda taka stvar ne more
trajati večno. Zavozili so v blato
iz katerega se morajo sami iz-
vleči, kajti ljudstvo jih je spo-
znalo in si ustvarilo svojo sod-
bo. Naša društva in organizaci-
je jim ne bodo več naslede. Blu-
farji se oglašajo tudi na radio-
postajah in jaz jim svetujem
naj povedo ljudem resnico, v o-
bratnem slučaju pa je najbolje
ako molče.Moji dopisi glede afere bivše-
ga glavnega tajnika SDZ so po-
vzročili precej razburjenja pr-
višjih funkcionarjih te organizaci-
cije. Grozijo mi celo z izključit-
vijo in sodnijskim postopanjema jaz se za to ne zmenim. Pisal
sem resnico in ako jih resnica
v oči bode, ne morem ponagati.
A. Jankovich, 147.

Proslava društva Orel

Pueblo, Colo. — Društvo Orel
št. 21 SNPJ bo dne 6. maja pro-
slavilo delavski praznik Prvi
maj in obenem tudi tridesetlet-
nico SNPJ. Proslava se vrši v
Orlovi dvorani, pričetek ob 8.
zvečer. Program je precej ob-
širen. Uprizorjeni bosta dve ig-
ri — "Živela zdrava kri" in
"Nova igra", ki sta delo Ivana
Molka, urednika Prosvete. Prva
je bila objavljena v jubilejni šte-
vilki Prosvete in je nedvomno
vsem znana. Na programu bo
tudi petje. Peli bodo pevci kluba
Slovenec in priljubljeni John
Grm. On se je odzval našemu
vabilu in bo zapel par lepih pe-
smi na naši proslavi.Člani in članice kakor tudi ro-
jaki in rojakinje ne smejo poza-
biti, da bomo na 6. maja prazno-
vali Prvi maj, delavski praznik.
Pridite na proslavo tudi člani iz
bližnje okolice. Na člane in član-
ice apelirah, da prodajo vstop-
nice, da bomo tudi letos kakor
prejšnja leta napolnili dvorano
do zadnjega kotička. Vstopnina
za odrasle je 35 centov, za otro-
ke pa 15 centov. Igral bo znani
Pečkov orkester in proslava se
prične točno ob 8. zvečer.

Za odbor,

Frances Boltezar.

Razne vesti

Kaylor, Pa. — O kakšnem po-
sebnem napredku iz naše nase-
bine ne morem poročati, kajti
delavske razmere so še vedno sla-
be in ne izgleda, da se bodo iz-
boljšale. To je vzrok, da je agi-
tacija za Prosveto težavna. Tru-
dim se kolikor se pač morem, to-
da nekateri delavci raje citajo
kapitalistično časopisje kot svo-
je.Oglasil bi se rad večkrat v
Prosveti, a mi pero ne teče glad-
ko, kajti šolo sem pahal samo
eno leto. Moja roka je bolj va-
jena krampa in lopate ko peresa.
Mnogo sem se naučil iz Prosvete
za kar sem ji hvaležen.Čprav je že pozno, moram
vseeno omeniti, da smo imeli tu-
kaj hudo zimo. Tako ostre zime
kot je bila letošnja ni bilo že
47 let, pravijo ljudje. Mraz je po-
tisnil živo srebro 45 stopinj
pod ničlo in dobili smo tudi po-
plave, ki so zalile naselbini Br-
adysend in East Brady. Reka
Allegheny je narasla in odtrga-
la pol griča v okraju Clarion, da
so se morali ljudje potem vozi-
ti s čolni preko reke.Dne 26. februarja so imeli de-
lavci pri Pittsburgh Limestone
Co. volitve reprezentantov, pri
katerih je zmagala kompanija s
86 proti 64 glasovom. Z reprezen-
tanti, ki so bili izvoljeni, smo
se potem pričeli pogajati z na-
menom, da nam da kompanija
več pravic. Od meseca oktobra
1. 1932 smo morali delati ponoči
od 11. zvečer do 7. zjutraj. To
se je spremenilo 1. aprila t. l.
ko je bilo odredeno, da delamo
eden teden od 7. zjutraj do 3. popo-
lne, drugi teden pa od 4. popo-
lne do ponoči. To je v veljavi
samo za delavce, ki delajo zuna-
in na progah, kajti rudarji dela-
jo le pet ali šest ur na dan. Pri
čakovali smo, da se bodo razme-
re izboljšale, kajti v mesecu
marchu smo delali tri do štiri dni
v tednu, kar pa se ni zgodilo. V
aprilu so namreč obrat omejili
na dva do tri dni v tednu.Tisti, ki smo uposleni pri stro-
jih, smo zahtevali, naj kompa-
nja uposli spet dva moža pri vsa-
kem stroju kot 1. 1932, dosegli pa
smo to, da delajo sedaj trije mo-
šje pri dveh strojih. Delo pri
strojih je zelo težko in nevarno
toda delavci bi lahko vseeno pre-
cej dosegli, ako bi bili složni.Pri strojih je uposlenih 30 de-
lavcev. Dne 5. aprila je deloda-
jalec pozval vsakega posebej v
svojo pisarno, da jih pridobi za
svoj načrt, to je, da bi še nadalje
delali trije mošje pri dveh stro-
jih. Z njegovo sugestijo se je
strinjalo šest delavcev, ostali pa
ne, nakar jim je bilo objublje-
no, da bomo to dobili 1. maja.
Da li bo objubo držal, se ne ve.Potrebno bi bilo, da bi priše
med nas unijski organizator ali
kdo od vlade, da bi nam raztol-
mačil naše pravice. Ako bom
molčali in zase obdržali pritožbe,
bomo še nadalje vsi trpeli. Tu-
kajšnji delavci so Američani, I-
talijani, Hrvatje in Slovenci, to-
da prave sloge ni med nami. Ako
bi bila, bi marsikaj dosegli.

Anton Žagar.

Prvi maj

Eveleth, Minn. — Zavedno de-
lavstvo po vsem svetu danes pra-
znuje svoj delavski praznik, dan
mednarodne solidarnosti in svo-
jega enotnega nastopa, zaveda-
joč se, da le solidarnost in enot-
ni nastop podirata zapreke ter
vodita v novo življenje. S to
vero delavstvo stopa k svojemu
velikemu delu, ki zahteva velike
moči, kajti življenje je velika ce-
lota, zasajena v trdo stvarino, iz
katere si posameznik ne more iz-
dolžiti onega, kar potrebuje. Z
uresničenjem velikega dela je tre-
ba mnogo rok, dlet in udarcev
Narava je mojstrska učiteljica
a minila so stoletja predno je
delavstvo spoznalo pot k svo-
mu odrešenju. In vsa ta stolet-
ja, so temna preteklost, povita s
krvjo, solzami ter bridkostjo.
Delavec je molče prinašal zatira-
nje in ogromno breme prenašal
sam. A glej, to breme je živelo,
raslo ter se sukalo po vetru in
času ter se skrivalo v moderniz-
mu. Delavec je spoznal, da
prejema le drobtine, a bogastvo
ostaja na mizi. Dokler bo volk
na prestolu, bodo delavci preje-
mali le drobtinice in ne bodo i-
meli dostopa do boljšega življe-
nja.Delavci so spoznali svoj polo-
žaj in se začeli posvetovati. Za-
to je Prvi maj praznik delavske
zavednosti, manifestacija, ki s
utira pot skozi temne plasti ter
s svojega dna srka in zbira no-
ve sile za preosnovo življenja.
Delavci, stopite med svoje tova-
riše na ta dan ter pokažite, da
poumujete svoj položaj. V gozdu
še skovikajo nočne ptice, mrak
se še vlači po svetu, a delavstvo
dviga svoj pogled preko gozdov
in mraka k zori, ki vstaja. Kaj
temne noči, preteklost, skrbi
modernizem, kaj vse dosedajne
pridobitve, mehanične in druge
proti temu pogledu!Po tolikih letih bridkih izku-
šenj vlada pomanjkanje, v tej
deželi, blagoslovljen z bogast-
vom, vlada beda med delavci, ki
ustvarjajo bogastvo. Ali je to
pravica, civilizacija? Nadaljuje
se stara politika trinoštva, da se
reši kapitalizem, da bi naprej
prestoloval. Ali se naj delavstvo
še nadalje klanja volku na pre-
stolu, klečeplazi za svoje pravi-
ce? Ne. Delavstvo se ne da več
varati. Delavstvo ima svojo pot,
svoj prestol, velik kakor svet, ne-
izpodbit kakor življenje. Zato
bo delavstvo utrjevalo svoj pre-
stol z mislijo, besedo in roko, ur-
jevalo in utrđilo, držalo, doklerHarry Lux, vedja upornih
farmerjev v Nebraski in zdaj v
zaporu. Farmerji demonstrira-
jo proti njegovi aretaciji.se osrčje zemlje ne ohladi. De-
lavci morajo graditi nov social-
ni red, ki bo slonel na pravici in
resnici.

J. Kovacich.

Pismo iz Clevelanda

"Thunder over Mexico" je umet-
niško in tehnično najboljši
film. — Perušek spet zastopan
na razstavi. — Clevelandске
ulice so bile varne. — Druge
stavkePretekli teden sem imel prili-
ko videti izredni film "Thunder
Over Mexico", delo znanega ru-
skega filmaškega režiserja S. M.
Eisensteina, ki je bilo deležno že
mnogo laskave pohvale od strani
priznanih ameriških filmskih
strokovnjakov. "Thunder Over
Mexico" je zgodovina zatiranega
brezpravnega mehiškega ljud-
stva, ječečega pod okovano peto
brezdušnega veleposelnika, ki
mu ne da dihati. V jedru je pre-
tesljiva zgodba mladega peona
(kmeta-podložnika), ki gre go-
spodarja prosit za poročno dovo-
ljenje, gospodarji gosti in go-
spodar sam pa njegovo nevesto
oskrunijo, kar vzbudi v mladem
peonu vihar odpora, da v obupu
s tovariši poseže po orožju ter se
spusti v boj z brezdušnimi zati-
ralci; boj pa je neenak in mladi
peon in njegovi tovariši v njem
podležijo sovražni premoči; uje-
ti, so nato živi pokopani. Zak-
ljučne scene filma pokažejo re-
volucijo, ki je končno rešila Me-
hiko njenih tiranov. Sicer pa je
ta film nemogoče opisati podro-
bno, ne da bi mi delal krivico; tre-
ba ga je videti. Zase rečem le
toliko, da je "Thunder Over Me-
xico" filmsko delo izredne umet-
niške lepote, dovršeno tudi v fo-
tografsko tehničen in muzikal-
nem pogledu. Obenem ta film
postavlja na glavo trditve ame-
riških filmskih magnatov, da a-
meriška filmska publika ni do-
volj zrela za filmska dela resni-
čne umetniške in socialne vred-
nosti, kajti tudi v Clevelandu je
je šlo gledat mnogo ljudi, ki ge
nedvomno ne bodo kmalu pozabi-
li. Če bi ameriški filmski mag-
nati za nekaj časa nehali pitat
ameriško filmsko publiko s pleh-
kimi sentimentalnimi in "roman-
tičnimi" filmskimi produkti ter
ji dali nekaj resnično vrednega
bi morali kmalu spoznati, da je
njihov izgovor o "nedozorelosti"
od muh. Toda oni tega nočejo
storiti, kajti potem bi njihova
publika začela odpirati oči — za-
to niso marali financirati Eisen-
steinovega filmskega podvzeta,
čijega sad je "Thunder Over Me-
xico": financirali so ga Upton
Sinclair in njegovi prijatelji, ka-
terim sem za to osebnih hvaležen
kajti "Thunder Over Mexico" je
najboljši film, kar sem jih videl
v Ameriki — in videl sem jih
mnogo. — Rojaki, ki bi radi vi-
deli v filmu nekaj resnično lepe-
ga in vrednega, naj se obrnejo
na uprave kino gledališč, katere
navadno posejajo, ter zahtevajo
od njih, da vprizore film "Thun-
der Over Mexico". Kdor ga bo
videl, mu ne bo žal in tudi po-
zabili ga ne bo kmalu.Cene po vzpenjači, plač
njah
Washington. — Kdo
bi 20% več v plačilih
kakor je pred letom, bi
prekratek za prav toliko
mu manjka do omenjenega
Kdor ima iste dohode
letom, je pa na slabšem
Toliko so se od lanske
ca do letošnjega marca
dvignile cene živilom, ro-
ročilo federalne vlade. I-
meso se je podražilo 23
slo 28%, moka 60%, ri-
krompir 87%, fiol (na
in čebula 60%. Če far-
so spravili tega zvišanja
žep niti ne delavci, ga je
pa nekdo drugi — naj-
kupevalci in velebitniki.
To poročilo pokaže, da
do cene po vzpenjači, pa
pa dvigajo po stopnjah
ostale so okrog dve tre-
zvišanjem cen.Stavka bolničark v Či-
Chicago. — V bolnišni-
ces Willard, Central
Flournoy st., je v sre-
dno zastavkalo 30 bolni-
ure so bili bolnički brez vs-
strežbe. Bolničarke so
le, da se jim plača zviša
\$40 mesečno s hrano in
njem vred. Upravitelj
ce je odklonil zahtevo,
posegel vmes zdravniki,
kateremu načeluje dr.
Walter. Upravitelj je
bolničarke odsloviti, to-
niški štab se je potego-
in prevzel vlogo razso-
kar so se bolničarke vr-
lu.Se dva pravilnika z
tednikom
Washington. — Pred-
te dni podpisal dva pr-
ki določata 48-urni ted-
maksimum. Prvi se na-
brivsko in lepotičarsko
jo, drugi na vzniki pol-
na delavce v pohištven-
cih. Za uradniški odbor
ur. Kljub temu pravil-
še delovnik od 15 do 25
kov, po sodbi NRA.Najzanimivejši del
ake vesti so v dnevni
ti". Ali jih čitate vsi

Čikaški delavci CWA pri protestnih demonstracijah proti ustavljenju dela.

Protest delavcev CWA pred mestno hišo v New Yorku proti ustavljenju federalnega upostevanja pri civilnih delih.

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

A oni je odločno odkimal. Ko mu je dalo spet govoriti, je dejal:

— Ne, ne! Prejšnji mesec sem se bil prehladil. Nikoli nisem kašljal, zdaj pa se kašlja ne morem več odkrižati... In smešno je, da plijujem, da plijujem... V grlu mu je zahropilo in je črno pljunil.

— Ali je to kri? se ga je Štefan na koncu koncev drznil vprašati.

Bonemort si je obrisal usta ob roko.

— Premog je... Moj meh ga je ves poln, da me bo grel, dokler bom živ. In zdaj je tega že pet let, odkar nisem več stopil v jamo. Menda sem ga imel kar poln magacin v sebi, pa nisem nič vedel. Hm, to človeka varuje.

Nastala je tišina. Od daleč so enakomerno padali v jami udarci kladiva. VETER je zavijal z žalostnim glasom, ki je bil kakor krik gladi in utrujenosti, prihajajoč iz globočine noči. Kraj plapolajoče peči je starec tiho prežvekoval svoje spomine dalje. O, kakopak, to ni šele od včeraj, kar kopljejo on in njegovi tu spodaj! Že od ustanovitve dela njegova žlahta za Mount-soujsko rudniško družbo, in tega je že dolgo, tega je že sto šest let. Njegov ded, Viljem Maheu, takrat petnajstleten frkavec, je odkril črni premog v Requillartu, v prvem rudniku te družbe, ki je zdaj star in sameva zapuščen dol pri Fauvel-ovi cukrarni. Vsa okolica je to tačas vedela in zato se je imenovala odkrita žila po njegovem dedu Viljemova žila. Sam ga ni poznal, a kakor pripovedujejo, je bil korenjak, močan človek, in je umrl za ostarelostjo, ko je dosegel šestdeset let. Potlej oče, Nikolaj Maheu—rekli so mu "rdečkar"—jih je štel komaj štirideset in je ostal v Voreuxu, ki so ga takrat šele vrtali: odrgalo se je, udilo, da so skale poskale kri in pogoltnile okostje. Dva strica in trije bratje so kesneje pustili tamkaj svojo kožo. On sam, Vincent Maheu, ki jo je kljub pohabljenim nogam vsaj za silo še dosti dobro odnesel, je zavoljo tega slovel kot prebrisaneč. Kaj naj drugega? Človek mora garati. Tako so delali oče in tako dela sin kakor vsako drugo delo. Zda se ubijajo doli tudi njegov sin, Tous-saint Maheu, in njegovi vnuki in vna žlahta, ki stanuje spodaj v delavski koloniji. Sto šest let garanja, za starimi prihajajo mladi, in zmerom za istega gospodarja: a? Marsikdo od gos-pode ne bi mogel tako pripovedovati svoje istorije!

— Da ima človek kaj za pod zob! je znova zabundral Štefan.

— Tudi jaz tako pravim; dokler ima človek kruha, že še živi.

Bonemort je umolknil in se zagledal proti koloniji, kjer se je vžigala luč za lučjo. V montsoujskem zvniku je bilo štiri. Mraz je pritiskal zmerom huje.

— Ali je vaša družba bogata? je nadaljeval Štefan.

Starec je skomignil z rameni ter jih spet povesil, kakor da ga je pritiskalo breme zlatnikov.

— O, je, je... Čeprav mogoče ne tako bogata kakor njena sosedna Anzinska družba. A kljub temu so milijoni in milijoni. Kdo bi jih preštel! Devetnajst rudnikov, od ter jih trinajst ukorišča: Voreux, Victorie, Creve-coeur, Mirou, Saint-Thomas, Madelaine, Feutry-Cantel in še drugi; šest jih je za izvažanje in zračenje, kakor Requillart t... Deset tisoč delavcev, koncesije, ki se raztezajo čez sedem in šestdeset občin; pet tisoč ton izvoza na dan, lastna železnica, ki veže vse rudnike; delavnice in tovarne!... O, da, da! Denarja kakor toče!

Ivan Kreft:

Slovenec v krempljih hitlerjevskih teroristov

Odprito pismo:

Velečeni gospod državni kancelar!

Iz dejstva, da ste bivšega svetovnoznanečega pacifista, nosilca Noblove nagrade za mir, gospoda Quiddeja in še nekatere druge gos-pode poslali na propagandistično turnejo po Jugoslaviji, sklepam, da Vam pač ni važno, kakor pri nas mislimo o Vaši politiki. Gospoda Quiddeja slučajno osebno prav dobro poznam in lahko Vam zaupam, da me je Vaša politična policija aretirala baš pri tisti familiji, h kateri se je svojčas tudi gospod Quidde zatekel, ko ga je zalezovala in ogrožala nacionalsocialistična politična druhal.

Gotovo zagovarja sedaj gospod Quidde Vašo politiko iz bojazni, da bi ne bil deležen usode svojega soborca in prijatelja, v emigraciji zavrtno umorjenega pacifista prof. dr. Th. Lessinga. V sedanji Nemčiji ni enega samega človeka, ki bi si upal in smel javno povedati svoje mišljenje! Celo mene jugoslovanskega državljanca ni bila Vaša policija voljna izpustiti, dokler se z lastnoročnim podpisom nisem zavezal, da po izpustu iz koncentracijskega tabori-

Po kobilah so zadržali hunti in plavec je jel striči z ušesi. Doli je bil koš menda popravljen in delavci so se lotili spet dela. Ko je vozač preprezal konja, da bi peljal spet nazaj, mu je tiho govoril:

— O, kajpak, še tega je treba, še klepetati se mi boš navadil, lenuh ti stari!... Če bi vedel gospod Hennebeau, kako čas tratiš!

Štefan je zamišljeno gledal v noč. Potem je vprašal:

— Rudnik je torej last gospoda Hennebeauja?

— Ne, je pojasnil starec. Gospod Hennebau je samo generalni ravnatelj. Plačan je, kakor smo mi.

Z roko je mladenič pokazal v brezkraino temoto.

— Čigavo pa je potem vse to?

A Bonnemorta je jel spet dušiti napad, ki je bil tako močan, da ni mogel priti do sape. Ko je naposled izpljunil in si obrisal črno sluz ustnic, je spregovoril v veter, ki je bil vse hujši:

— Čigavo je vse to?... Saj tega nihče ne ve. Od ljudi.

In pokazal je z roko na neko nedoločeno točko v temi, na neki neznan daljni kraj, kjer naj bi prebivali ljudje, za katere so se Maheujevi več ko sto let ubijali v rudniku. V njegovem glasu je bilo nekaj kakor pobožen strah; bilo je, ko da govori o nekem nedostopnem tabernaklju, kjer se skriva in ždi bog, ki mu vsi žrtvujejo svoje meso in ki ga niso nikdar videli.

— Če bi imel človek vsaj zadosti kruha! je tretjič ponovil Štefan brez vidne zveze.

— Prekrito res! Ko bi imeli zmerom zadosti kruha, bi bilo preveč lepo.

Konj je potegnil in vozač je vnovič izginil za njim z drsajočim korakom kakor invalid. Vsi-pač se pri napravi za praznjenje ni niti ganil, sključen v dve gube je stisnil brado med kolena in strmel s široko odprtimi, ugaslimi očmi predse.

Štefan je pobral svojo culo, pa še ni precej odšel. Čutil je, kako so mu sunki vetra ledeneli po hrbtu, dočim so mu prasa od hudega ognja kar žarela. Morda pa bi bil storil vendar prav, če bi se potrudil do rudniške uprave; saj starec mogoče ne ve, sicer pa se je tako vdal v usodo, bil je pripravljen sprejeti kakršno si že bode delo. Kam naj krene, kaj se bo zgodilo z njim v tej pokrajini, ki je od pomanjkanja dela vsa izstradana? Mar naj pogine kakor zavržen pes za kakim plotom? Pa ga je vendar mučilo neko nemirno oklevanje, nekakšen strah pred Voreuxjem, ki se je potapljal sredi te ploske ravnine v tako gostoto me. Pri vsakem pišu se je zdelo, da veter narašča, kakor bi pihal od neprestano razširjajočega se obzorja. Ni se hotela prisvitati zarja na mrtvo nebo, le plavži in kokrove peči so krvavo ožarjale temo, ne da bi presvetilo njeno nepregledno daljavo. A na dnu svoje kotanje je ždel Voreux kakor zlobna zver, ki se je bila potuhnila ter sope težje in težje, mrka in lena, kakor da s težavo prebavlja človečje meso.

II

Sredi žitnih polj in repišč je spala v črni noči delavska kolonija Dve sto štirideset. Nerazložno so se videli štirje-ogromni, pravilni, vzporedni bloki stisnjenih hišic, kakor bloki vojašnice ali pa bolnišnice, ki so jih ločile tri široke ceste, razdeljene na enake vrtove. A na puisti planjavi se je čulo le zavijanje vetra, ki se je lovil med polomljenimi latami plotu.

(Dalje prihodnjik.)

svojih vrst, bazira vsako udeleževanje nacionálnih socialistov na osebnem terorju.

Vsi ultralevičarski in anarhistični elementi, ki niso bili v stanju se pokoriti strogi disciplini, ki je vladala v levičarskem delavskem gibanju, so svoje teroristične zmožnosti ponudili Hitlerju, ki jih je z odprtimi rokami sprejel. Tako je Hitler za že v naprej obljubljeno "Bar-tolomejsko noč", ali noč "dolgih nožev" izbral iz nemškega naroda vse najtemnejše elemente ter jim dovolil, da po mili volji obračunajo s svojimi prejšnjimi političnimi nasprotniki. In res, po požaru "Reichstaga" je takoj nastopila ta grozna noč in se še večkrat ponavlja.

Ze pred leti so bili zavratno umorjeni vodilni politiki Karel Liebknecht, Rosa Luxemburg, Emil Rathenau, Eisner in drugi. Morilci so se takrat morali vsaj formalno pred oblastjo skrivati. Pod Hitlerjem je pa politični umor takorekoč legaliziran. Morilci navedenih osebnosti so višji državni uradniki današnjega režima.

Iz prvotnih številnih podtalnih terorističnih organizacij je nastala ena sama legalna s svojimi 500.000 člani SA-jevi in SS-jevi. Samo petnajst let je bilo treba za razvoj Nemčije iz

kulturne države v barbarsko. Zakaj?

Soc. dem. vlada je bila skrajno populistična napram vsem terorističnim elementom. Nobeden pučist, požigalec in Fememörder se ni imel bati kazni, kajti nemški soc.-demokrati so rajši odpustili in amnestirali kot kaznovali.

Na begu

Dne 12. junija 1932. leta sem na pobudo nekaterih nemških prijateljev našega naroda", za katerimi so se skrivali moji lastni denuncijanti, priobčil v Slovenskem Narodu članek "Hitlerjevci proti našim akademikom". Ta članek je izbil sodu dno! Vedno so me že postrani gledali, toda po objavljenju tega članka so začeli proti meni sistematično organizirano gonjo. Visoke šole so bile namreč že takrat popolnoma fašizirane. Izdelavati so pustili samo dija-ke iz "boljših" nacionalnih in premožnih krogov, tuje in pa levo orientirane so pa breziz-jemno metali. Demokratični režim je mislil, da mora kot po-bornik ideje o akademski svobodi mirno trpeti vse provoka-cije. Ze pod demokratskim re-žimom je prišlo do izgrediv in pretepov židovskih kolegov, do maltretiranja in preganjanja nefasistov. Celo izključitve iz zavoda so bile na dnevnem re-du! Da sem se rešil novemu maščevanju, sem takoj po izidu članka odpotoval iz Drezdena najprej v Saarbrücken, (v glav-no mesto od Francozov zasede-nega nemškega ozemlja) in od tam v Pariz, kjer sem se med drugim tudi dogovoril za se-stanek z mladim zelo agilnim voditeljem angleških strokovnih organizacij B. Halsallom, ki sem ga v juliju 1929 leta spoz-nal na Dunaju ob priliki med-narodnega socialnodemokratskega mladinskega kongresa.

Halsall me je v Parizu pre-govoril za povratek v Nemčijo. Bil je prepričan, da bodo nem-ška socialnodemokratska stran-ka z II. internacionalo, Društvo narodov in Rusija složno v od-ločilnem trenutku nastopili pro-ti vsakemu resnemu poizkusu Hitlerja dokopati se do oblasti v Nemčiji. Na njegov nasvet in proti svojemu boljšemu pre-pričanju sem se vrnil nazaj v Nemčijo.

Toda študij nisem mogel na-daljevati. Ze septembra istega leta sem sklenil od večnih pre-tenj, zalezovanj, napadov in provokacij živčno uničiti Nem-čijo zapustiti. Umaknil sem se v Švico in se nastanil v majh-nem zgodovinsko zelo znamenit-em meni že prej znanem fran-coskem mestu Fribourgu, ki ima izvrstno klimo in kjer je biva-nje za živčno oslabelega prav primerno. Na tamošnji univer-zi je takrat še predaval moj osebni znanec in znameniti pa-cifist in človekoljub princ Mak-similijan, ki me je radevolje vzel pod streho. Stirje princ-evi najozji sorodniki, namreč: o-če, brat, nečak in bratranec so bili monarhi. Oče Georg in brat Friedrich August sta kraljevala na Sakskem. Nečak Karel je bil avstrijski in bratranec Ferdi-nand romunski vladar. Kljub visokemu sorodstvu je bil princ Maksimilijan (kar se je posre-čilo do danes prikriti!!!) med svetovno vojno več mesecev interniran, ker je v svoji kores-pondenci s francoskimi pacifisti propagiral mir in pobratimstvo med narodi. Svetovne vojne se je udeležil kot vojni kurat. Sledil je vojakom do najbolj iz-postavljenih točk. Na lastne oči je neštokrat videl, kako so pa-dale nedolžne žrtve druga za drugo in zastudil se mu je dru-žabni red, ki rešuje gospodarske krize na tako krut in neuspešen način. Po svetovni vojni je pre-vezal na poziv švicarske vlade zopet stolico za orientalske je-zike in literaturo na univerzi v Fribourgu. Glavno polje prin-čevega pacifističnega udejstvo-vanja je ostala prej ko slej "bojaželjna" in vsej Evropi ne-varna Nemčija. Vsake počitni-ce je priredil v nemških mestih in delavskih revirjih nešteto propagandističnih shodov in konferenc, dokler ni prišel na oblast Hitler in mu preprečil vsako pacifistično udejstvovanje v domovini.

(Hitler je namreč angažiran od težke veleindustrije, ki ho-če vojne proti komurkoli, da le

zasluži na produkciji orožja in municije!)

Hitler prevzame oblast

Prilike v Nemčiji so se med tem razvijale tako kakor nisem pričakoval. Pri 6-novembrskih volitvah 32. leta je Hitler tako nazadoval v korist komunistov (600.000 glasov so kom. pridobi-li), da so mu kratkovidneži odrekli vsako bodočnost. Fak-tično pa je ta poraz Hitlerja bil njegova končna in največja zmaga!

Hitler je v volilni propagandi obljubljal Nemčijo rešiti krize s tem, da jo nacionalno prerodi, da prelomi verzajske obljube, da kaznuje Francoze in Zide, ki so edini krivi krize in pa da reši Nemčijo rdeče nevarnosti, ki preti od strani komunistov. Tako je Hitler prav "legalno", brez vseh pučev, brez bojazni da bo interveniralo Društvo na-rodov prevzel vladu in odstra-ni "neposredno boljševiško ne-varnost".

Inscinirani požig "Reichsta-ga" naj bi ubil dve muhi naen-krat: odstranitev nepotrebnega parlamentarizma in pa natvezal zločina komunistični stranki. Na ta način so bili nacionalno-socialistični vladi proti komuni-stom formalno mogoči ukrepi, katere bi sicer režim pred sve-tom težko zagovarjal. Da ni komunistična stranka imela no-benega interesa na požigu parla-menta, je jasno že iz dejstva, da se parlamenta pri velikem številu novoizvoljenih poslancev niso imeli vzroka bati. Sploh pa njihova teorija individualne akcije brezpogojno odklanja. Da bi torej fašisti "Zločin na Reichstagu" lahko maščevali so ga morali najprej požgati. Šele ko je bilo to delo opravljeno, so imeli vzrok politične nasprotni-ke in vse levousmerjeno prebiva-lstvo po mili volji terorizirati, zapirati, preganjati in moriti.

Nazaj v Nemčijo

V tej najhujši zmedbi sva s princem iste noči odpotovala proti Drezdenu. Princ preko Zürich, kjer je imel še oprav-ke, jaz pa preko Bazela. V Drez-denu se mi je mudilo radi nujne ureditve mojih študijskih zadev. Naslednjega dne sem prince pričakoval na kolodvoru, toda ker je bila prisotna tudi bivša cesarica Zita, se princevi druž-bi nisem hotel približati. Ko je princ skušal pozneje mene obi-skati, je naletel na večje težave, kot si jih kdo zamišlja. Postal sem nedostopen.

(Dalje prihodnjik.)

DA USTREŽEMO NEKATERIM ČLANOM

ki so želeli naročiti si po znižani ceni knjigo THE NATIVES RETURN, katero je spisal L. Adam, smo jih naročili še (50) pet-deset knjig. Torej sedaj hitite z vašim naročilom predno zala-ga polde. Z naročilom pošljite tudi Money Order \$2.00, kar knjiga stane s poštnino vred. Naročila pošljite na naslov: PROSVETA, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. — Philip Godina, upravitelj.

Naročite Mladinski list, naj boljši mesečnik za slovensko mladino!

POPULARNI PRODUKTI

Moški in ženske v Zed-državah Amerike so po-krog tridesetkrat po toli-ko pred tridesetimi leti, ročilu objavljenih števil-ka United States Bureau of Internal Revenue, se smatra-bilo izdelanih v ti deželi 1.000.000 cigaret v prelo-žnem Medtem ko se je včas-u pa do 1905 povprečno letu-duciralo le okrog 3.228.000 cigaretov.

Med raznimi drugimi za tako velik porastek popularnosti in priljubljen-garet v ti deželi, in ved-in večja izboljšava tega ta. Je že res, da so bile ta zgodnjega 1900 letja bre, ampak je velika razn-nes od tedaj v sedanjih njih cigaretah, še posebno njih Lucky Strike, katerih še ni bilo med ljudstvom, pažnja pri izbiranju toba-lagodenja k modernem in stvenim metodam, je predka, ki tudi šteje za joznost pri Lucky Stri starimi nekdanjsimi ci-mi. Vrhnji listi se odvra-radi ne dozorelosti in i spodnji listi so močni, in ne provrstni. Sredn-vsekakor, so mili in lah-ki; vsled tega kaj pač le srednji listi za Luckies je pravilno sestarilo in ta izbrani tobak, se to p-je prepečen "It's toastet pečenje je posebno in ek-no le procesivno sredstvo u-no le za Lucky Strike i Izdelovatelji Lucky Stri povzeli za varstvo grla in ši okus. To je vseskozi proces.

Kaj-pak, Lucky Strike skozi izdelane po najnov-dernih metodah izdelova-garet. Nad šestdeset na preciznih instrumentov za jamstvo enakosti zmožnost se uporabi za vse Luckies čimnajveč stanovitne in polno, nap-z najfinejšim izbranim to-

Kadilci so kaj hitro in upoštevali ves ta trud za izdelavo in izboljšanje ret s tem, da se je zad-veliko povečala popularn-cigaret.

SEDAJ JE ČAS, DA SI NAROKUJETE FARMO PO NIZKI CENI

Proda se 100 akrov fa-glav živine, 10 krav, 1 bi-lica, dva dobra mlada ko-potrebni vozovi, plugi, b-veliko drugega orodja, ko-z vsem potrebnim kovaš-djem. Farma je blizu m-1 miljo do postaje in m- v sosesčini je šola le pa-hoda. Osem sobna hiša, hiši in vse v dobrem stan-da se farma, tudi sene krompir. V ti okolici je slovanskih družin. Cena-temu je le \$3.000.00. Pok-plačati takoj, ostalo \$100 in po 5% obresti. Pila-je jasnila v slovenskem je-pridite osebno k lastniku prodaje je starost lastnik-ton Knaperek, Box 746 Worcester, N. Y. — (A-

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča d

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrva-slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLAN S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene umerne, unjako delo prve vrste

Plačite po informaciji na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 So. Lawndale Avenue

Telefon Rockwell 4944

Chicago, Ill.

Tudi se dolo na željo tudi vse ostale stvari